

Szaud-Arábiától, így képes volt kiadásait finanszírozni. A konfliktus folyamán Marokkó tanult önnön hibáiból, ezzel megfordította a háború menetét: olyan szinten tartotta a katonai konfliktust, hogy az mintegy magától „elhalt”. Így végül is megnyerte a háborút.

A nyugat-szaharai konfliktus fontos, általánosítható tapasztalata, hogy ha gerillák mögött nincs elegendő gazdasági támogatás, hiába való a felkelők hősiessége.

Vogel Dávid

Aszimmetrikus műveletek Dél-Amerikában¹

10.17047/HADTUD.2015.25.1-2.91

A latin-amerikai térség az USA és Mexikó határától délre eső amerikai területek összessége, amelyen részint spanyol, részint portugál nyelvű országok találhatók. A térségben 1945 után – főként az USA támogatásával – jobboldali kormányok kerültek hatalomra. Ezek ellenében szerveződtek különböző gerilla-csoportok, amelyek fő ideológusai Marx, Lenin, Mao Ce Tung és vietnami gondolkodók. E szervezetek a térség szinte minden országban megtalálhatók voltak, illetve megtalálhatók ma is.

A jelen előadás tárgyát Kolumbia, illetve a Kolumbiai Népi Forradalmi Fegyveres Erők képezi. Miért is fontos Kolumbia? Az ország a dél-amerikai kontinens északi szélén helyezkedik el. Geostratégiaiilag igen fontos helyet foglal el, már csak a Panama-csatorna közelsége miatt is. Az ország államhatárait részben vagy teljes egészében átjárhatatlanná teszik az Andok-hegység, illetve az Amazonas-folyó.

A napjainkban is működő Kolumbiai Népi Forradalmi Fegyveres Erők a legrégibb, legerősebb és leggazdagabb gerillamozgalmat jelentik az országban. Az 1930-ban létrejött a Kolumbiai Kommunista Párt rövidesen létrehozta katonai szárnyát is, amely különösen 1948 és 1958 között aktivizálta magát. Ekkoriban igen nagy volt az elégedetlenség mind a kormánnyal, mind a pártokkal szemben, ezért sokan csak a fegyveres erőszakban látták a megoldás útját.

1964-ben, mintegy félszáz ember közreműködésével hozták létre a Kolumbiai Népi Forradalmi Fegyveres Erőket, amely az első időszakban csak igen korlátozott műveleteket hajtott végre egy hanyatló államgépezettel szemben. A már említett ideológusok útmutatásából kiindulva próbálták megnyerni a népet egy permanens forradalomban való közreműködésre. 1982-ben, a szervezet VII. konferenciáján megváltoztatták nevüket: a továbbiakban néphadseregnek nevezték magukat, ezzel is hangsúlyozva a néphez való kötődésüket. Társadalmi bázisukat a legszegényebb

1 Jelen közlemény a Magyar Hadtudományi Társaság, a Magyar Tudományos Akadémia Hadtudományi Bizottsága és a Nemzeti Közszerológiai Egyetem (NKE) által 2014. november 12-én az NKE HHK objektumának dísztermében *Az aszimmetrikus hadviselés* címmel szervezett szakmai-tudományos konferencián elhangzott nyilvános előadás hanganyagának szerkesztett változata.

néprétegek jelentették. Sikeres akcióik nyomán a kormányt tárgyalásokra kényszerítették, amellyel 1984 és 1987 között hároméves tűzszünetet kötöttek.

1998-ban az akkori elnök az országon belül egy 42 ezer négyzetkilométeres területet bocsátott a szervezet rendelkezésére, amelynek „határait” az állami fegyveres erők tiszteletben tartották.

Jellemző, hogy amíg a szervezet a '60-as évek elején mintegy félszáz fővel alult meg, az ezredfordulóra fegyveres harcosainak létszáma 18 000 fölé emelkedett (2002), amit támogatóinak száma jelentősen meghaladott. Az ezredfordulón a szervezet mindinkább formalizálódott, ami – egyebek mellett – azt jelentette, hogy tagjai egyenruhában jártak, kiképzőtáborokat tartottak fenn, rekreációval foglalkoztak az általuk birtokolt területen. 2002-ben több mint 2000 támadást hajtottak végre a kormányerőkkel szemben.

Az ezredforduló táján a szervezet kezdte elveszíteni ideológiai és társadalmi gyökereit, jóllehet, a tagjaitól akkortájt elkobzott laptopokon még megtalálhatók voltak időnként az ideológusok tanításainak spanyol fordításai. Ezt kötelező jelleggel oktattak a többnyire analfabéta harcosoknak. A szervezet akkori vezetői úgy ítélték meg, hogy nagyobb bevételre számíthatnak, ha a drokartelleket nemcsak megadóztatják, hanem tevőlegesen közreműködnek a drogok előállításában. Eközben együttműködtek külföldi terrorszervezetekkel (például az IRA-val), amelyektől képesséfejlesztő tréningeket vettek át a városi harcok sikeres folytatása érdekében. Később elkezdtek tús-zsedéssel, a drokartellek adóztatásával, védelmi pénzek szedésével, bankrablásokkal, zsarolásokkal foglalkozni bevételeik növelése érdekében. Mindennek nyomán társadalmi bázisuk csökkenni kezdett.

A '80-as évek második felében, amikor szerte Latin-Amerikában demokratizálási folyamatok indultak be, a szervezet harcosai Kolumbia területének jelentős részét tartották ellenőrzésük alatt. A velük szembeni elégedetlenség hatására azonban 10 év leforgása alatt ezek nagy részét elveszítették.

Időközben a lakosság mind határozottabban követelte a szervezet feloszlását. Részint ennek hatására, részint a központi kormányzat megerősödése, illetve annak az új rendszerű, az átfogó megközelítésen alapuló amerikai támogatása hatására megkezdődött a szervezet bomlási folyamata. Megjegyzendő, hogy az USA évtizedeken át támogatta az ország hivatalos kormányzatát pénzzel és tanácsadókkal a felkelők elleni harcban, a drogellenes fellépésben.

A tapasztalatok alapján a gerillaszervezetekkel szemben a kizárólagos katonai fellépés hosszú távon nem hatékony. Vagyis átfogó kormányzati programok szükségesek, amelyek keretében meg kell szólítani a lakosságot, gazdasági, társadalmi kérdésekre kell sikeres választ adni. Mindezek együttesen tehetik hatékonná a felkelők elleni katonai fellépést. Ennek jegyében született meg a Biztonságos Demokrácia kormányprogramja, amelyet sikeresen kommunikáltak a lakosság felé, miközben a gerillaszervezetek elleni harc jegyében szervezték át a kolumbiai fegyveres erőket. A gerillák és a kormányzat közötti legitimációs verseny mindinkább az utóbbi javára dőlt el, amely egyébként sikeresen szólította meg az ország területén élő etnikumokat (óslakosok, afrikaiak stb.) is. Mindennek nyomán nagyobb biztonság alakult ki az országban, a lakosság pedig végre egyre normálisabb körülmények között élte mindennapjait. Nővekedni kezdtek a kormányzat adóbevételei.

Végezetül választ kell adni arra a kérdésre, hogy vajon létezik-e az aszimmetrikus műveletek kezelésének valamiféle „kolumbiai modellje”, amely átültethető például Afganisztánra vagy más országokra. Nos, a tapasztalatok átültetése azért nem járható út, mert amíg Kolumbiában működött, működik az államgépezet, tehát nem a nulláról kezdték a destabilizáló erőkkel szembeni fellépést, Afganisztánban, Irakban viszont nem működik erre alkalmas központi hatalom.

Háber Péter

Az aszimmetrikus hadviselés hadtudományi kérdései¹

10.17047/HADTUD.2015.25.1-2.93

Az aszimmetrikus hadviselés kapcsán leggyakrabban a felkelés elleni harccal találkozunk, amely addig tart, amíg egyik fél ki nem fárasztja a másikat. Az aszimmetrikus hadviselés tulajdonképpen a hadtudománynak és a hadviselésnek egy sajátos területe, amibe nagyon sok minden beletartozik. A reguláris erők is folytathatnak egymás ellen aszimmetrikus hadviselést, tehát a fogalom nem korlátozható a felkelők vagy a terroristák elleni harcra. A problémával már Szun Ce is foglalkozott időszámításunk előtt 500-ban. 2000 évvel később, egy 20. századi teoretikus az aszimmetrikus hadviselés lényegét 6 pozitív és 2 negatív kijelentésben fogalmazta meg. A pozitív kijelentések a következők:

- igazítsd céljaidat eszközeidhez;
- tartsuk mindig eszünkben a célt;
- válasszuk ki a legkevésbé várható irányt;
- válasszuk ki a legkisebb ellenállás irányát;
- válasszunk olyan hadműveleti irányt, amely harcászati célokat kíván;
- gondoskodjunk arról, hogy hadrendünk rugalmas legyen, azt hozzá lehessen igazítani a körülményekhez!

És a két negatív megfogalmazás:

- ne vessük be minden erőnket olyan irányokban, ahol ezt az ellenfél felkészülten várja;
- ne újítsuk fel a támadást olyan irányban, ahol egyszer már kudarcot vallottunk!

Ezen ajánlások többé-kevésbé megegyeznek Szun Ce elveivel, tehát ez a fajta hadviselés nem újkeletű.

1 Jelen közlemény a Magyar Hadtudományi Társaság, a Magyar Tudományos Akadémia Hadtudományi Bizottsága és a Nemzeti Közszerzői Egyetem (NKE) által 2014. november 12-én az NKE HHK objektumának dísztermében *Az aszimmetrikus hadviselés* címmel szervezett szakmai-tudományos konferencián elhangzott nyilvános előadás hanganyagának szerkesztett változata.